

بررسی دوره‌ای و جهانی حقوق بشر چرا و چگونه؟

اجرای تنها ۵ مورد از ۱۲۶ پیشنهاد یوپی آر

جمهوری اسلامی هیچ پیشنهادی را در مورد «اعدام» نپذیرفت

با یادداشت‌هایی از:

حسن نایب‌هاشم، حسین علی‌زاده، پرستو فاطمی، مه‌ری جعفری و دیان علایی

سرانجام قهرمان ملی؛ ۱۰ سال زندان و پنج سال تبعید

با حکم شعبه هفتم دادگاه نظامی تهران؛ شهرام امیری، محقق حوزه رادیو ایزوتوپ‌های پزشکی دانشگاه صنعتی مالک اشتر که پیشتر مسوولان جمهوری اسلامی از او به عنوان قهرمان ملی یاد کرده بودند، به ده سال زندان و پنج سال تبعید به شهرستان خاش محکوم شد. به گزارش صبح امروز، وی به ارتباط مجرمانه با کشورهای متخاصم و اقدام علیه امنیت ملی و ارائه اطلاعات طبقه‌بندی شده به دشمن متهم بوده است. این محقق که پیشتر طی یک استقبال رسمی توسط دفتر حفظ منافع ایران در واشنگتن به کشور بازگردانده شده بود، نزدیک به بیست ماه در بازداشت به سر برده است. امیری در سفر به عربستان سعودی در خرداد ماه ۱۳۸۸ ناپدید شد. این موضوع توسط دولت ایران به عنوان دزدی یک دانشمند هسته‌ای یاد شد. ۱۳ ماه بعد، در ۲۲ تیر ۱۳۸۹ وی به دفتر حفاظت منافع ایران در آمریکا مراجعت کرده و به ایران بازگشت. شهرام امیری پس از بازگشت به ایران مورد استقبال مقامات عالی‌رتبه وزارت‌خانه‌های خارجه و دفاع کشور قرار گرفته و از وی به عنوان قهرمان ملی یاد شد.

حکم ۵۰ ضربه شلاق برای دانا لنج‌آبادی اجرا شد

حکم ۵۰ ضربه شلاق دانا لنج‌آبادی فعال دانشجویی کرد در دانشگاه پیام‌نور سمنجن توسط دادگاه انقلاب شهرستان مریوان اجرا شد. به گزارش کردپا، این فعال دانشجویی کرد، به اتهام «بر هم زدن نظم عمومی» به دلیل شرکت در تظاهرات اعتراضی علیه اعدام زندانیان سیاسی کرد در شهر مریوان، محاکمه و از سوی دستگاه قضایی به ۵۰ ضربه شلاق محکوم شده بود. این فعال دانشجویی کرد به دادگاه مریوان منتقل شد و حکم شلاق وی در محوطه‌ی دادگاه به اجرا درآمده است.

دانا لنج‌آبادی پنجم بهمن ماه ۹۲ از سوی نیروهای اطلاعاتی بازداشت و به اداره اطلاعات سمنجن منتقل شد. وی پس از یک ماه نگهداری در اداره اطلاعات سمنجن، هفتم اسفندماه به زندان شهر مریوان منتقل شد. لنج‌آبادی به یک سال زندان محکوم شده است.

مادر حسین رونقی ملکی:

خدابخشی گفت عفو رهبر را قبول ندارم!

سیدحسین رونقی ملکی، وبلاگ‌نویسی که در سال‌های گذشته بنا به اتهامات سیاسی در زندان بود، بار دیگر در روز شنبه ۹ اسفندماه ۱۳۹۳ با «حیله و فریب» دادرها و دادگاه انقلاب به زندان اوین بازگردانده شد. این درحالی است که پیش تر به او گفته شده بود به علت آن که بیماری حاد کلیوی او «صعب‌العلاج» تشخیص داده شده، مشمول «عفو رهبری در عید فطر» شده است.

در فهرست طولانی مشمولین عفو عید فطر، بیماران صعب‌العلاج نیز از ادامه حبس معاف شده بودند.

زلیخا موسوی مادر حسین رونقی ملکی به سخام نیوز گفته است که خدابخشی معاون دادستان به او گفته است که «من عفو رهبری را قبول ندارم و حسین را هر طور که شده به زندان باز می‌گردانم».

مادر این زندانی سیاسی گفته است که فرزندش از دارو و درمان در زندان محروم است و «در زندان از دست من می‌رود». وی دربخش دیگری از سخنان خود با اشاره به ظلم‌های رفته بر وی و خانواده‌اش گفت: «اگر حسین از دست برود، من هم مانند مادر ستار بهشتی هر کاری از دستم بر بیاید برای رسوا کردن ظالمان انجام خواهد داد و این برای حکومت هزینه بسیاری خواهد داشت».

خانم موسوی همچنین گفت: «حسین بدون اطلاع من دست به اعتصاب غذا زده است، چون من می‌دانم اعتصاب غذا او را خواهد کشت و برای وی ضررهای جسمی بسیاری خواهد داشت. برای جلوگیری از اعتصاب غذای او گفته بودم که اگر داخل زندان اعتصاب غذا کنی، من بیرون از زندان پا به پای تو اعتصاب غذا خواهم کرد». مادر حسین رونقی ملکی ضمن تشکر از سازمان‌ها و فعالان حقوق بشر برای کمک به فرزند خویش اعلام کرده که از تمام سازمان‌های حقوق بشری می‌خواهد برای نجات جان فرزندش به او کمک کنند.

فعالان مدنی خواستار آزادی مهدی خدایی شدند

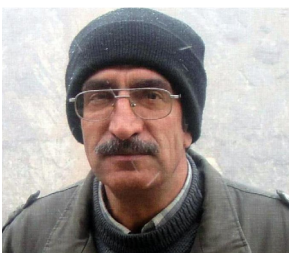
فعالان مدنی با امضای نامه‌ای سرگشاده خطاب به رییس قوه قضاییه خواستار آزادی مهدی خدایی فعال حقوق بشر زندانی شدند. در قسمتی از نامه فعالان مدنی آمده است که «مهدی خدایی، فعال حقوق بشر پنج‌مین سال زندان خود را سپری می‌کند. آقای خدایی از معدود بازماندگان بازداشت‌های گسترده مدافعان حقوق بشر پس از اعتراضات دهمین دوره ریاست جمهوری در ایران است که علی‌رغم حفاظت‌هایی که طبق معاهدات

حقوق بشری شامل او می‌شود، همچنان در زندان به سر می‌برد. با تصویب قانون مجازات اسلامی و لزوم تجمیع آراء، زمان آزادی مهدی خدایی فرا رسیده است؛ اما دستگاه‌های مربوطه با سر باز زدن از اجرائی کردن قوانین جاری کشور، عملاً آزادی او را به تعویق انداخته‌اند».

امضاکنندگان این نامه که ۲۶۸ نفر هستند از رییس قوه قضاییه خواسته‌اند که به مفاد سند «حقوق و مسوولیت افراد، گروه‌ها و نهادهای اجتماعی، ارتقا و حفاظت از حقوق بشر و آزادی بنیادین مورد وثوق جامعه‌ی جهانی» که به امنیت مدافعان حقوق بشر اشاره دارد و با اجرای قانون مجازات اسلامی جدید و بحث تعدد اتهامات، موجبات آزادی آقای خدایی و سایر مدافعان حقوق بشر بازداشت شده در ۱۱ اسفندماه ۱۳۸۸ را فراهم آورد.

مهدی خدایی فعال حقوق بشر از ۱۲ اسفند ماه ۱۳۸۸ بازداشت شده و تاکنون در زندان اوین به سر می‌برد. وی در دو پرونده جداگانه به ۷ سال زندان محکوم شده است.

محمد رضا پورشجری به یک سال زندان و دو سال تبعید محکوم شد

محمد رضا پورشجری وبلاگ‌نویس زندانی، در پرونده‌ای جدید در دادگاه انقلاب کرج به اتهام اقدام علیه امنیت ملی و لیغ علیه نظام به یک سال زندان، دو سال تبعید و چهار میلیون تومان جریمه نقدی محکوم شد. به گزارش رادیو فردا، فرزند این وبلاگ‌نویس منتقد حکومت ایران در صفحه فیس‌بوک خود نوشته که آقای پورشجری با «غیرقانونی» خواندن اتهامات خود، حکم دادگاه را امضا نکرده است.

محمد رضا پورشجری که اول شهریورماه گذشته با پایان دوران محکومیت چهار ساله خود از زندان آزاد شده بود، ۳۸ روز بعد مجدداً بازداشت شد و از آن زمان تاکنون در زندان مرکزی کرج نگهداری می‌شود.

بررسی دوره‌ای و جهانی حقوق بشر؛

چرا و چگونه؟

علی مهتدی

هجده ماه پس از تاسیس سازمان ملل متحد در شکل کنونی آن و مشخصاً در دهم دسامبر ۱۹۴۶ کمیسیون حقوق بشر به عنوان زیرمجموعه‌ای از شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل تاسیس شد. در قدم نخست، این کمیسیون وظیفه داشت تا قوانین حقوق بشر را تدوین کرده و در قالب کنوانسیون‌های مدنی و سیاسی ارائه کند. پس از این مرحله که تا سال ۱۹۶۶ به طول انجامید، کارگروه‌ها و زیرمجموعه‌های مختلفی تشکیل شد تا نقض حقوق بشر در کشورهای مختلف را زیر نظر گرفته و به عنوان مشاور کمک کند تا وضعیت حقوق بشر به خصوص در کشورهایی که ناقض آن هستند، ارتقا یابد. مهم‌ترین اقداماتی که در تاریخ شصت ساله فعالیت کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل صورت گرفت، تهیه اعلامیه جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۴۸، تهیه و تصویب میثاق حقوق مدنی - سیاسی و میثاق حقوق اقتصادی - فرهنگی در سال ۱۹۶۶ و همچنین طرح اعلامیه حق توسعه در سال ۱۹۸۶ بود.

با این حال اشکالات متعددی در نحوه فعالیت این کمیسیون وجود داشت. از جمله مهم‌ترین انتقاداتی که به کمیسیون حقوق بشر وارد می‌شد این‌که بسیاری اوقات با کشورها و موضوع حقوق بشر در آنها به شکل انتخابی و بعضاً سلیقه‌ای برخورد می‌کرد که این امر باعث شده بود تا بسیاری از کشورهای از بررسی دقیق وضعیت حقوق بشر فرار کنند. به عبارت دیگر، در بسیاری از مواقع کشورهای خاصی انگشت‌نما می‌شدند در حالی که نقض حقوق بشر در سایر کشورها نادیده گرفته می‌شد. سازمان ملل متحد در گزارشی، یکی از دلایل این تبعیض در رسیدگی به وضعیت حقوق بشر در کشورهای را وجود بلوک‌های دفاعی منطقه‌ای و نفوذ کشورهای قدرتمند ذکر کرده بود.

شورای حقوق بشر سازمان ملل ۴۷ عضو دارد و عضویت در آن برای تمامی کشورهای زیر مجموعه سازمان ملل آزاد است. اعضای این شورا از طریق رای مستقیم کشورها انتخاب شده و باید اکثریت ۹۶ کشور از ۱۹۳ عضو سازمان ملل را برای عضویت با خود همراه داشته باشند. انتخاب اعضای شورای حقوق بشر با سهمیه‌بندی منطقه‌ای و جغرافیایی صورت می‌گیرد: ۱۳ کرسی برای آفریقا، ۱۳ کرسی آسیا، ۶ کرسی اروپای شرقی، ۸ کرسی آمریکای جنوبی و مرکزی و ۷ کرسی نیز برای اروپای غربی و سایر کشورها در نظر گرفته شده است. عضویت کشورها در شورا نیز تنها برای دو دوره متوالی امکان‌پذیر است. شورای حقوق بشر سازمان ملل در نخستین گام خود پس از تاسیس،

از انتخاب می‌توانند بدون هیچ محدودیتی از همکاری در این گروه کاری انصراف دهند.

نقش تروییکا این است که کشور مورد بررسی را برای انجام گفت‌وگو تعاملی با دیگر اعضا آماده کند، بدین ترتیب که اعضای تروییکا سوالات و موضوعاتی که قرار است با کشور مورد بررسی طرح شود را گردآوری کرده و نسبت به انتقال آنها اقدام می‌کنند. اعضای تروییکا در انتقال سوالات و موضوعات حق ارایه هیچ‌گونه نظری نداشته و صرفاً وظیفه انتقال را انجام می‌دهند.

هر کشوری که مایل به طرح سوال از کشور مورد بررسی باشد باید سوالات خود را به تروییکا ارایه کند تا از این طریق به دبیرخانه شورای حقوق بشر ارسال گردد. این سوالات باید حداکثر ده روز قبل از شروع نشست گروه کاری، به کشور مورد بررسی منتقل شود. پس از آن گروه تروییکا سوالات و موضوعات را بر اساس محتوا دسته‌بندی کرده و میان ۴۷ عضو شورای حقوق بشر و کشورهای ناظر توزیع می‌کند.

کشور مورد بررسی نیز می‌تواند پاسخ‌های خود به سوالات مطرح شده را از طریق تروییکا ارایه کرده یا در جلسه بررسی وضعیت حقوق بشر خود آنها را مطرح کند.

از آن جایی که مدت زمان بررسی پرونده هر کشور در یوپی آر تنها سه ساعت است، گزارش ارایه شده برای هر کشور محدودیت‌هایی دارد. گزارش کلی مربوط به هر کشور بدین ترتیب تهیه می‌شود که کشور مورد بررسی یک گزارش بیست صفحه‌ای آماده می‌کند که در آن تلاش‌ها و دستاوردهایش در رعایت حقوق بشر، مشکلات پیش رو، اهدافش برای آینده و انتظارش از دیگر کشورها برای کمک را ذکر کرده است. کمیساریای حقوق بشر نیز گزارشی حداکثر ده صفحه‌ای در مورد ساز و کار حقوق بشر در کشور مورد بررسی و توصیه‌های صورت گرفته به این کشور ارایه می‌کند. گزارش سوم توسط نهادهای سازمان‌های غیر دولتی و فعال در زمینه حقوق بشر تهیه می‌شود. پس از پایان این جلسه سه ساعته، اعضای تروییکا صورت جلسه، نتایج و توصیه‌هایی که به کشور مورد بررسی شده را به شورای حقوق بشر ارایه می‌دهند و این شورا جلسه‌ای یک ساعته را با کشور مزبور برگزار کرده تا گزارش نهایی را مورد بررسی قرار دهد.

در اینجا این سوال مطرح می‌شود که آیا یوپی آر راه‌کاری هم برای پیگیری توصیه‌های صورت گرفته و ملزم کردن کشور مورد نظر به اجرای آنها در اختیار دارد؟

محمد لولیشکی در پاسخ به این سوال گفت: «برخی معتقد بودند در روند تصمیم‌گیری و بررسی گزارش نهایی، کشور مورد بررسی نباید نقشی داشته باشد، برخی دیگر مخالف بوده و خواستار حضور کشور مزبور به عنوان یک طرف بودند و اینجا بحث راه‌کارهای اجرایی مطرح شد. راه‌حل میانه‌ای که ما پیدا کردیم این است که تروییکا وظیفه دارد هم مواردی که کشور مورد بررسی قبول کرده را در گزارش خود ذکر کند و هم مواردی که مورد قبول آن نبوده و در نهایت آنها را به اطلاع شورای حقوق بشر برساند. شورای حقوق بشر به نوبه خود ابزارهایی برای پیگیری موضوع دارد و به عنوان مثال اگر کشوری ملزم شود که سیستم قضایی خود را اصلاح کند، باید گزارشی را ظرف یک سال از میزان اصلاحات اعمال شده ارایه دهد».

• موضع ایران در قبال یوپی آر

دولت ایران که در زمان فعالیت کمیسیون حقوق بشر انتقادات زیادی به آن داشته و فعالیت آن را بی‌طرفانه نمی‌دانست، شورای حقوق بشر سازمان ملل را جدی تلقی کرده و حضوری فعال در جلسات آن دارد.

محمدجواد لاریجانی دبیر ستاد حقوق بشر قوه قضاییه و نماینده ایران در اجلاس‌های جهانی در مصاحبه‌ای که آذرماه ۹۳ منتشر شد گفت: «جمهوری اسلامی درباره یوپی آر سرمایه‌گذاری جدی دارد چون یوپی آر تنها مکانیزم سازمان ملل است که حقوق بشر همه کشورها را به طور مساوی در منظر عموم قرار می‌دهد».

جمهوری اسلامی در شرایطی ساز و کار ویژه یوپی آر را مورد علاقه‌ی خود می‌داند که با هیچ مکانیزم دیگری برای نظارت بر وضعیت حقوق بشر در ایران موافقت نکرده و از سال ۲۰۰۵ اجازه ورود گزارش‌گران مختلف سازمان ملل و دیگر نهادهای جهانی به ایران را نداده است.

«بررسی دوره‌ای و جهانی حقوق بشر» (Universal Periodic Review) یا به شکل خلاصه (UPR) را پایه‌ریزی کرد. هدف از بررسی دوره‌ای حقوق بشر، «واکاوی وضعیت حقوق بشر در کشورهای جهان و میزان پایبندی دولت‌ها به حقوق بشر بر اساس اطلاعات موثق و در دوره‌های مشخص» تعریف شده به طوری که «این بررسی به شکل فراگیر و بر اساس اصل برابری و مساوات میان تمامی کشورها» صورت پذیرد. ساز و کار بررسی دوره‌ای حقوق بشر در تاریخ ۱۸ جولای ۲۰۰۷ به تصویب شورای حقوق بشر سازمان ملل رسید.

• بررسی دوره‌ای حقوق بشر چیست؟

یوپی آر در واقع بررسی وضعیت حقوق بشر در تمامی ۱۹۳ عضو سازمان ملل است. در این بررسی، وضعیت حقوق بشر در کشورها هر چهار سال یک بار از طرف دیگر اعضا مورد واکاوی قرار گرفته و در پایان، توصیه‌هایی برای افزایش سطح حقوق بشر در آن کشور ارایه می‌شود. کشورها موظف هستند که هر چهار سال یک بار گزارشی را ارایه دهند تا نشان دهد چه میزان از توصیه‌هایی که در دوره قبل به آنها شده را عملی کرده‌اند. فرآیند بررسی دوره‌ای و جهانی حقوق بشر به گونه‌ای است که کشورهای تحت بررسی در یک گفت‌وگوی تعاملی و متقابل در برابر جامعه جهانی به طور کامل درگیر مباحث حقوق بشری خود می‌شوند.

شورای حقوق بشر سازمان ملل اهداف یوپی آر را این گونه تعریف کرده است:

- بهبود وضعیت حقوق بشر
- پایبندی کشورها به مسوولیت‌های خود در قبال حقوق بشر
- تعیین تحولات مثبت و چالش‌های پیش روی دولت‌ها
- افزایش قدرت دولت‌ها در زمینه رعایت حقوق بشر از طریق ارایه کمک‌های فنی
- بهبود ارتباط بین دولت‌ها با سازمان‌ها و نهادهای حقوق بشری
- حمایت از همکاری‌های صورت گرفته در زمینه حقوق بشر
- تشویق کشورها به همکاری کامل با شورای حقوق بشر و کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل

محمد لولیشکی نماینده مراکش در سازمان ملل و رییس گروه کاری که مسوولیت تهیه و تدوین طرح یوپی آر را بر عهده داشت در مصاحبه‌ای با پایگاه اینترنتی سوییس اینفو گفت: «بررسی دوره‌ای حقوق بشر، ساز و کار جدیدی است که در عمل، ارزش افزوده‌ای بر راه‌کارهای موجود در عرصه حقوق بشر محسوب می‌شود. مهم‌ترین نکته یوپی آر این است که ساز و کارش بر تمامی کشورها منطبق شده و کوچک و بزرگ و فقیر و پولدار بودن کشورها در آن نقشی ندارد و در نتیجه حداکثر تلاش صورت گرفته که کشورها در موقعیتی برابر از منظر حقوق بشر مورد بررسی قرار گیرند». در نخستین دوره یوپی آر که در یک دوره چهار ساله از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ به طول انجامید، پرونده حقوق بشری تمامی ۱۹۳ کشور عضو سازمان ملل مورد بررسی قرار گرفت.

• ساز و کار بررسی دوره‌ای حقوق بشر چگونه است؟

برای بررسی وضعیت حقوق بشر در ۱۹۳ کشور عضو سازمان ملل یک دوره‌ی چهار ساله در نظر گرفته شده که در هر سال پرونده ۴۸ کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شورای حقوق بشر سازمان ملل هر سال سه بار تشکیل جلسه می‌دهد و هر جلسه دو هفته به طول می‌انجامد. در هر جلسه دو هفته‌ای، پرونده ۱۶ کشور بررسی می‌شود.

روند کار بدین ترتیب است که نوبت کشورها برای بررسی پرونده حقوق بشر آنها در دوره‌ی چهار ساله اول به صورت قرعه‌کشی مشخص شد و پس از آن در دوره‌های بعدی بر اساس نوبت آنها در دوره‌ی نخست ترتیب‌بندی می‌شود.

برای بررسی پرونده حقوق بشر هر کشور در ابتدا یک گروه گزارش‌گر شامل سه کشور از اعضای شورای حقوق بشر موسوم به «تروییکا» (گروه کاری یوپی آر) انتخاب می‌شوند. انتخاب اعضای تروییکا بر اساس گروه‌های مختلف جغرافیایی و با قید قرعه صورت می‌گیرد. کشوری که پرونده‌اش قرار است بررسی شود، می‌تواند یکی از اعضای تروییکا را از منطقه خود انتخاب کند و این حق را دارد که فقط یک بار با یکی از گزارش‌گران انتخابی عضو تروییکا مخالفت کند. در عین حال اعضای تروییکا نیز پس

یوپی آر ایران؛ اثبات دروغ‌گویی مدعیان

حسین علیزاده

مستول بخش خاورمیانه و شمال آفریقا سازمان ایگل هرک

شورای حقوق بشر سازمان ملل از سه مکانیزم برخوردار است. این مکانیزم‌ها شامل یوپی آر، معاهدات و گزارشگر ویژه است. جلسات یوپی آر، هر ۴ سال و نیم یکبار برگزار می‌شود. یوپی آر ایران نیز، خواسته‌ها و پیشنهادهای مطرح شده در این جلسات را یا نمی‌پذیرد یا در صورت پذیرش، آن‌ها را اجرایی نمی‌کند. در دور گذشته جلسه یوپی آر، ایران از مجموع ۱۸۰ پیشنهاد، ۱۲۶ پیشنهاد را پذیرفت. اما در عمل شاید تنها بتوان گفت ۲ پیشنهاد به مرحله عمل و اجرا رسیده است. با این حال، این امکان وجود دارد که در صورت عدم تعهد به پیشنهادهای پذیرفته شده، آن را مطرح و مورد پیگیری قرار داد. هر چند یوپی آر نسبت به دو مکانیزم دیگر، از امکانات کمتری برخوردار است. از یک سو جهان شمول است؛ تقریباً تمام کشورها، در دور اول یا دور دوم جلسات یوپی آر شرکت کرده‌اند و همه با پیوستن به آن موافق بوده‌اند. اما کارایی آن نسبت به دو ساز و کار دیگر کمتر است.

معاهده‌ها از ساز و کارهای دیگر شورای حقوق بشر است. در معاهده، طرفین کشورها- با یکدیگر به توافقاتی می‌رسند و کمیته‌های مربوطه جهت دستیابی به آن‌ها را تشکیل می‌دهند. ایران، پیش از انقلاب سال ۵۷، به دو میثاق بین‌المللی پیوسته بود؛ میثاق حقوق مدنی و سیاسی و میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی. که اخیراً پرونده ایران در کمیته‌های مربوط به میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مورد بررسی قرار گرفته است. پس از انقلاب سال ۱۳۵۷، جمهوری اسلامی ایران، به معاهده حقوق کودک و همچنین معاهده حقوق افراد معلول، پیوست. پیش از نیز به عضویت کنوانسیون رفع تمام اشکال تبعیض درآمده بود. مکانیزم معاهده‌ها، بر اساس بده بستان‌های سیاسی میان دولت‌ها عمل می‌کند. در یوپی آر اما کارشناسان حقوق بشر به بررسی مسایل می‌پردازند و پیشنهادهای خودشان را به کشورها ارائه می‌دهند. جمهوری اسلامی مکانیزم یوپی آر و در مرتبه بعد، مکانیزم معاهده‌ها را ترجیح می‌دهد. چرا که با پذیرفتن این دو مکانیزم، نمایندگان جمهوری اسلامی به خارج از ایران می‌روند و ادعاهایی غیر واقعی را مطرح می‌کنند. اما در مکانیزم گزارش‌گری، لازم است تا نماینده‌ای از شورای حقوق بشر با عنوان گزارش‌گر به ایران برود. امری که جمهوری اسلامی آن را نپذیرفته است. گزارش‌گران ویژه از سال ۲۰۰۵ تا کنون اجازه ورود به ایران را پیدا نکرده‌اند. مکانیزم گزارش‌گری نیز دو نوع است. گزارشگر ویژه کشوری و گزارش‌گر ویژه موضوعی. گزارش‌گرهای ویژه موضوعی نیز دو دسته را شامل می‌شود؛ گزارش‌گر ویژه حقوق مدنی و سیاسی و گزارش‌گر ویژه حقوق اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی. در دسته دوم از آن‌جا که مواردی نظیر شکنجه، اعدام و نقض آزادی بیان بررسی نمی‌شود، احتمال پذیرش بیشتری از سوی جمهوری اسلامی وجود دارد. در این دسته، مسایلی نظیر بهداشت، مسکن و آموزش مورد بررسی قرار می‌گیرد. ایران نیز اخیراً عنوان کرده که به زودی اجازه می‌دهد تا دو گزارش‌گر ویژه موضوعی وارد ایران شوند. گزارش‌گر ویژه مسکن، آخرین گزارش‌گر ویژه‌ای بود که اجازه ورود به ایران پیدا کرد.

احمد شهید، گزارش‌گر ویژه کشوری در خصوص ایران، تا کنون اجازه ورود به ایران را پیدا نکرده است. چرا که سفر او به ایران قطعاً هزینه زیادی برای جمهوری اسلامی خواهد داشت. بررسی‌ها و تحقیق‌های او در خارج از ایران و در فقدان اسناد و مدارک لازم، حقیقت‌های زیادی را در زمینه مسایل حقوق بشر ایران در سطح جهانی مطرح کرده است. تحقیقاتی که در صورت سفر او به ایران و دسترسی به امکانات بیشتر، گسترده‌تر نیز خواهد بود.

در سازمان ملل شعار مشهوری است که می‌گوید: «یا نام ببر و شرم‌منده کن یا نام نبر و شرم‌منده نکن.» با این وصف زمانی که برای یک کشور، گزارش‌گر ویژه منصوب می‌شود، به معنای نام بردن و شرم‌سار کردن اوست.

گزارش‌گر ویژه؛ شرم‌ساری ایران

حسن نایب هاشم

فعال حقوق بشر

شورای حقوق بشر سازمان ملل از سه مکانیزم برخوردار است. این مکانیزم‌ها شامل یوپی آر، معاهدات و گزارشگر ویژه است. جلسات یوپی آر، هر ۴ سال و نیم یکبار برگزار می‌شود. یوپی آر ایران نیز، خواسته‌ها و پیشنهادهای مطرح شده در این جلسات را یا نمی‌پذیرد یا در صورت پذیرش، آن‌ها را اجرایی نمی‌کند. در دور گذشته جلسه یوپی آر، ایران از مجموع ۱۸۰ پیشنهاد، ۱۲۶ پیشنهاد را پذیرفت. اما در عمل شاید تنها بتوان گفت ۲ پیشنهاد به مرحله عمل و اجرا رسیده است. با این حال، این امکان وجود دارد که در صورت عدم تعهد به پیشنهادهای پذیرفته شده، آن را مطرح و مورد پیگیری قرار داد. هر چند یوپی آر نسبت به دو مکانیزم دیگر، از امکانات کمتری برخوردار است. از یک سو جهان شمول است؛ تقریباً تمام کشورها، در دور اول یا دور دوم جلسات یوپی آر شرکت کرده‌اند و همه با پیوستن به آن موافق بوده‌اند. اما کارایی آن نسبت به دو ساز و کار دیگر کمتر است.

معاهده‌ها از ساز و کارهای دیگر شورای حقوق بشر است. در معاهده، طرفین کشورها- با یکدیگر به توافقاتی می‌رسند و کمیته‌های مربوطه جهت دستیابی به آن‌ها را تشکیل می‌دهند. ایران، پیش از انقلاب سال ۵۷، به دو میثاق بین‌المللی پیوسته بود؛ میثاق حقوق مدنی و سیاسی و میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی. که اخیراً پرونده ایران در کمیته‌های مربوط به میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مورد بررسی قرار گرفته است. پس از انقلاب سال ۱۳۵۷، جمهوری اسلامی ایران، به معاهده حقوق کودک و همچنین معاهده حقوق افراد معلول، پیوست. پیش از نیز به عضویت کنوانسیون رفع تمام اشکال تبعیض درآمده بود.

مکانیزم معاهده‌ها، بر اساس بده بستان‌های سیاسی میان دولت‌ها عمل می‌کند. در یوپی آر اما کارشناسان حقوق بشر به بررسی مسایل می‌پردازند و پیشنهادهای خودشان را به کشورها ارائه می‌دهند. جمهوری اسلامی مکانیزم یوپی آر و در مرتبه بعد، مکانیزم معاهده‌ها را ترجیح می‌دهد. چرا که با پذیرفتن این دو مکانیزم، نمایندگان جمهوری اسلامی به خارج از ایران می‌روند و ادعاهایی غیر واقعی را مطرح می‌کنند.

اما در مکانیزم گزارش‌گری، لازم است تا نماینده‌ای از شورای حقوق بشر با عنوان گزارش‌گر به ایران برود. امری که جمهوری اسلامی آن را نپذیرفته است. گزارش‌گران ویژه از سال ۲۰۰۵ تا کنون اجازه ورود به ایران را پیدا نکرده‌اند. مکانیزم گزارش‌گری نیز دو نوع است. گزارشگر ویژه کشوری و گزارش‌گر ویژه موضوعی. گزارش‌گرهای ویژه موضوعی نیز دو دسته را شامل می‌شود؛ گزارش‌گر ویژه حقوق مدنی و سیاسی و گزارش‌گر ویژه حقوق اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی. در دسته دوم از آن‌جا که مواردی نظیر شکنجه، اعدام و نقض آزادی بیان بررسی نمی‌شود، احتمال پذیرش بیشتری از سوی جمهوری اسلامی وجود دارد. در این دسته، مسایلی نظیر بهداشت، مسکن و آموزش مورد بررسی قرار می‌گیرد. ایران نیز اخیراً عنوان کرده که به زودی اجازه می‌دهد تا دو گزارش‌گر ویژه موضوعی وارد ایران شوند. گزارش‌گر ویژه مسکن، آخرین گزارش‌گر ویژه‌ای بود که اجازه ورود به ایران پیدا کرد.

احمد شهید، گزارش‌گر ویژه کشوری در خصوص ایران، تا کنون اجازه ورود به ایران را پیدا نکرده است. چرا که سفر او به ایران قطعاً هزینه زیادی برای جمهوری اسلامی خواهد داشت. بررسی‌ها و تحقیق‌های او در خارج از ایران و در فقدان اسناد و مدارک لازم، حقیقت‌های زیادی را در زمینه مسایل حقوق بشر ایران در سطح جهانی مطرح کرده است. تحقیقاتی که در صورت سفر او به ایران و دسترسی به امکانات بیشتر، گسترده‌تر نیز خواهد بود.

در سازمان ملل شعار مشهوری است که می‌گوید: «یا نام ببر و شرم‌منده کن یا نام نبر و شرم‌منده نکن.» با این وصف زمانی که برای یک کشور، گزارش‌گر ویژه منصوب می‌شود، به معنای نام بردن و شرم‌سار کردن اوست.

ارتقای وضعیت حقوق بشر در ایران

پرستو فاطمی / مدافع حقوق بشر

با توجه به نقض حقوق بشر در ایران که به شکل روزانه و در همه ابعاد رخ می‌دهد و با توجه به گزارش‌هایی که گزارش‌گر ویژه ایران، احمد شهید، تهیه کرده، این انتظار وجود دارد کشورها با دقت بیشتری مسایل مربوط به ایران را دنبال کنند و تقاضاهای مشخصی برای بهبود این وضعیت از ایران داشته باشند. هم‌زمان لابی‌هایی هم از طرف برخی کشورها، ارگان‌ها و فعالان مدنی و حقوق‌بشری در حال انجام است تا این کشورها قادر به تاثیرگذاری بر این عرصه باشند و وضعیت حقوق بشر در ایران بهبود پیدا کند.

بر اساس آخرین جمع‌بندی‌ها در ماه اکتبر، حدود ۱۰۸ کشور پیشنهادها را ارائه کرده و سوال‌هایشان را پرسیده‌اند. امیدواریم که جمهوری اسلامی بعد از بررسی این سوال‌ها و پیشنهادها، پاسخ‌های قانع‌کننده‌ای داشته باشد و در عین حال تلاش کند به سمت ارتقای وضعیت حقوق بشر در کشور حرکت کند.

مساله دیگر مساله گزارش‌گر ویژه است. درباره آقای احمد شهید نظرات مختلفی وجود دارد عده‌ای موافق حضور وی به عنوان گزارش‌گر ویژه هستند و عده‌ای مخالف. در همین نشست مجموعه ما گزارشی درباره نیاز به حضور احمد شهید به عنوان گزارش‌گر ویژه تهیه و ارائه کرده است. در یک دیدگاه کلی حضور احمد شهید موثر بوده. او موفق به جمع‌آوری اسناد و مدارک مختلفی درباره نقض حقوق بشر در ایران شده. مدارکی که با مصاحبه با افراد و فعالان مختلف با سفر به نقاط مختلف دنیا و جمع‌آوری شده و به این ترتیب پرونده‌های نقض حقوق بشر توسط یک مرجع رسمی جمع‌آوری می‌شوند.

یک نقص بزرگ کار احمد شهید شاید عدم امکان مسافرت او به ایران و نپذیرفتن‌اش توسط جمهوری اسلامی باشد. برای تحقق این مساله علاوه بر فشار نهادها مدنی در ایران نیاز داریم که نهادهای مدنی خارج از کشور و همچنین دیگر کشورها تلاش کنند که ایران احمد شهید را به عنوان گزارش‌گر ویژه پذیرفته و امکان سفر او به داخل کشور را فراهم کند.

فراموش نکنیم که شاید نتوان تاثیر فعالیتهای احمد شهید را به شکل آنی دید اما نمی‌توان از برخی اثرگذاری‌ها هم غافل شد. مثلاً نامه‌هایی که درباره وضعیت برخی زندانیان نوشته یا مکاتبه برای جلوگیری از اعدام برخی افراد که همه این‌ها موثر بوده. گرچه فشارهای بین‌المللی هم در این زمینه تاثیر داشته.

از سوی دیگر نبود ضمانت اجرایی گرچه باعث بروز مشکلاتی در رسیدگی به وضعیت نقض حقوق بشر در ایران شده، اما نمی‌توان از تاثیرگذاری این گزارش‌ها و این نهادها چشم پوشید. یک مقایسه ساده نشان می‌دهد که در مواردی گزارش‌های احمد شهید و فشار نهادهای حقوق بشری باعث تغییر برخورد جمهوری اسلامی شده است.

صداهایی که نباید خاموش شوند

مهری جعفری / وکیل و مدافع حقوق بشر

انتظار فعالان حقوق بشری از شورای حقوق بشر سازمان ملل، برخورد با جمهوری اسلامی در خصوص مسایل و اتفاقاتی است که به صورت عینی در ایران اتفاق می‌افتد. اشاره‌های کلی به مساله نقض حقوق بشر ایران و محکوم کردن جمهوری اسلامی، کافی به نظر نمی‌رسد. برای مثال در مساله نقض حقوق افراد معلول، خواسته‌هایی مشخص مطرح شده است؛ اصلاح قانون داخلی حمایت از حقوق معلولین و عمل به کنوانسیون حقوق افراد معلول از جمله این خواسته‌هاست. اسناد زیادی از موارد نقض حقوق بشر و عدم پای‌بندی ایران به توصیه‌های پذیرفته شده در این خصوص وجود دارد. با این وجود یوپی‌آر ایران، همین مساله را به عنوان یکی از موارد همکاری جمهوری اسلامی با شورای حقوق بشر در گزارش امسال خود ذکر کرده است. مساله‌ای که خنده‌دار است چرا که جمهوری اسلامی با وجود پذیرش کنوانسیون مربوطه در سال ۲۰۰۸ و برخورداری از یک قانون داخلی در این خصوص، هیچ گامی برای تحقق این توصیه‌ها برنداشته است. صرف عضویت داشتن، دلیل بر همکاری محسوب نمی‌شود. روح کنوانسیون باید از سوی ایران پذیرفته شود و تعهد جمهوری اسلامی به مرحله عمل برسد. عضویت در شورای حقوق بشر و پذیرش کنوانسیون‌ها در واقع به ابزاری برای پروپاگاندا تبدیل شده. رسیدن به این مرحله نیازمند پیگیری و تاکید بر تعهدات صورت گرفته است.

از آن‌جا که در حقوق بین‌الملل، ضمانت اجرایی وجود ندارد، تحقق این امر مشکل به نظر می‌رسد. هرچند وجود پروتکل‌های الحاقی را شاید بتوان نوعی اهرم فشار دانست. کنوانسیون حقوق افراد معلول، پروتکلی الحاقی دارد که جمهوری اسلامی از امضای آن خودداری کرده. طبق این پروتکل الحاقی، هر شخص معلولی که حقوق او در کشور عضو این پروتکل الحاقی نقض شود، می‌تواند به صورت مستقیم به کمیته‌های این کنوانسیون مراجعه کرده و تقاضای رسیدگی کند. با عدم الحاق ایران به این پروتکل، چنین سازوکاری نیز در کار نخواهد بود.

با عدم تعهد ایران به این کنوانسیون‌ها، حسن شهرت جمهوری اسلامی از بین می‌رود و این به منزله نوعی فشار سیاسی است. هر چند بیش از هر چیزی نقش کنش‌گران و فعالان حقوق بشری در این خصوص اهمیت دارد. بررسی و تحقیق در خصوص موارد نقض حقوق بشر و اطلاع‌رسانی و مطرح کردن آن‌ها می‌تواند جای خالی ضمانت اجرایی را تا حدی پر کند. حضور گزارش‌گر ویژه در خصوص حقوق بشر ایران نیز تاثیرات مثبت زیادی در انتقال و مطرح کردن موارد نقض حقوق بشر در جمهوری اسلامی داشته. این صداهای خاموش شوند.

نتیجه‌ی اولین نشست یوپی آر در مورد ایران:

اجرای تنها ۵ مورد از ۱۲۶ پیشنهاد یوپی آر

شیدا جهان‌بین

برای کشوری مانند ایران که رعایت حقوق بشر در آن از دستورات کار دولت حاکم نیست؛ یوپی آر و یا همان بررسی ادواری جهانی می‌تواند به طور نسبی نقش مثبتی در مجبور کردن دولت ایران به رعایت حقوق بشر داشته باشد. کم‌ترین دستاورد یوپی آر این است که نمایندگان ایران هر چهار سال و نیم یک بار در حضور نمایندگان بقیه کشورهای جهان قرار می‌گیرند و مجبور به پاسخ‌گویی به سوالاتی می‌شوند که در ایران همیشه بی‌پاسخ می‌مانند. پرونده ایران بار اول در سال ۱۳۸۸ چند ماه پس از انتخابات و شکل‌گیری جنبش سبز در نوبت بررسی قرار گرفت. در اولین دوره به دلیل حساسیت موضوع جنبش سبز و رویدادهای داخلی و حساسیت جهانی؛ تعداد زیادی از فعالان سیاسی و حقوق بشری ایرانی با تجمع و برگزاری نشست‌های مختلف و با کمک نهادهای مستقل و مدنی جوامع اروپایی توانستند مستندات خود را ارائه کرده و گزارش رسمی ایران را نقد و بررسی کنند و به بیان واقعیات حاکم بر جامعه‌ی ایران در عرصه‌ی حقوق بشر و برابری‌های اجتماعی بپردازند.

در اولین دوره بررسی، ایران ۲۱۲ پیشنهاد از ۵۱ کشور دریافت کرد که ۱۲۶ پیشنهاد را پذیرفت. اما آن‌چه که مورد اهمیت است؛ چگونگی عملکرد دولت ایران پس از پذیرفتن پیشنهادهاست. کشورهای آلمان، الجزایر، اسلوانی، آمریکا، ایتالیا، استرالیا، استونی، اتریش، اسلواکی، ارمنستان، اندونزی، ایرلند، بنگلادش، بولیوی، برزیل، بلژیک، تاجیکستان، جمهوری چک، چین، دانمارک، رومانی، زیمبابوه، ژاپن، سوریه، سری‌لانکا، سودان، شیلی، روسیه، قزاقستان، قطر، قرقیزستان، کویت، کانادا، کوبا، لبنان، لیبی، لهستان، لوکزامبورگ، مکزیک، مالزی، نیوزیلند، نیکاراگوئه، ویتنام، ونزوئلا و هلند از جمله کشورهایی بودند که پیشنهادهای خود را به ایران مطرح کردند.

در این دوره بحث‌های زیادی پیرامون برابری حقوق زنان و مردان، اعدام‌ها، آزادی بیان و احترام به حقوق اقلیت‌های جنسی، مذهبی و اتنیکی از سوی کشورهای مختلف به کرات عنوان شد که ایران با برخی از آن‌ها موافقت کرد؛ اما در عمل در طول چهار سال گذشته تفاوت زیادی

یوپی آر:

تایید نقض حقوق بشر در ایران

دیان علایی - نماینده جامعه جهانی بهائیان

جلسات حقوق بشر سازمان ملل، موقعیت خوبی برای صحبت کردن پیرامون نقض حقوق بشر در ایران و از جمله نقض حقوق بهائیان است. در این شورا اما ضمانت اجرایی وجود ندارد و شورا یا دولت‌ها به صورت جداگانه این امکان را دارند تا نگرانی‌های خود را بیان کرده و در صورت عدم دستیابی به نتیجه، به مرحله تصویب قطع‌نامه به عنوان یک اهرم فشار، برسند. هرچند حساسیت جمهوری اسلامی نسبت به انتقادات از نقض حقوق بشر در ایران را می‌توان به عنوان یک اهرم فشار دانست.

در حال حاضر، ایران با وجود رد گزارش‌گر ویژه و عدم پای‌بندی به معاهدات، مکانیزم یوپی آر را قابل قبول و بهترین راه برای مذاکره در حوزه حقوق بشر می‌داند. با این وجود ما در جلسات این شورا که در ژنو در حال برگزاری است، می‌بینیم که هیچ‌یک از پیشنهادها پذیرفته شده از سوی ایران در طول چهار سال و نیم گذشته، محقق نشده است. در عین حال این امیدواری نیز وجود دارد که توصیه‌ها و پیشنهادهایی که در جلسه ماه اکتبر این شورا مطرح و مورد پذیرش ایران قرار گرفته، گامی رو به جلو در جهت کاهش نقض حقوق بشر در ایران باشد. قبول این توصیه‌ها از سوی ایران نشان می‌دهد که آن‌ها مساله نقض حقوق بشر در جمهوری اسلامی را تایید می‌کنند.

واقعیت این است که توجه جامعه جهانی به نقض حقوق بشر در ایران، از طریق این مکانیزم‌ها جلب شده و تاثیرگذار بوده است. در نخستین روزهای انقلاب سال ۵۷، بیش از ۲۰۰ بهایی در ایران تنها به علت بهایی بودن کشته شدند. در حال حاضر با وجود آن‌که بهائیان ایران از حق تحصیل، اشتغال و ... محرومانند یا زندانی شده و مورد شکنجه قرار می‌گیرند، اما به صورت رسمی و علنی و با مسولیت حکومت به قتل نمی‌رسند. چرا که جمهوری اسلامی می‌داند در این صورت باید در برابر وجدان بین‌المللی پاسخ‌گو باشد.

اما جایی که سخن از برابری حقوق و لغو اعدام و پیوستن به کنوانسیون منع شکنجه و ایجاد موقعیت برای بازدید کردن از ایران توسط گزارشگران ویژه سازمان ملل به میان می‌آید؛ دولت جمهوری اسلامی یا قبول نمی‌کند و یا قبول کرده و به دست فراموشی می‌سپارد و در جلسه‌های بعدی با انکار و عدم پاسخگویی، بیان بخشی از حقیقت و بازی با کلمات سعی می‌کند تا از پاسخ‌گویی صحیح طفره برود.

دومین دوره بررسی ادواری حقوق بشر ایران روز ۳۱ اکتبر ۲۰۱۴ در شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در شهر ژنو با حضور نمایندگانی از ۱۱۰ کشور برگزار شد. تعداد قابل توجهی از کشورهای انتقادهای فراوانی را متوجه قوانین و رویه‌های جمهوری اسلامی کرده و توصیه‌هایی را جهت بهبود وضعیت حقوق بشر در ایران ارائه دادند. برای مثال ۳۹ مورد پیشنهاد از سوی کشورهای مختلف به ایران در مورد اعدام‌های بی‌شمار، اعدام در ملأ عام، اعدام کودکان زیر ۱۸ سال و اعدام افراد با جرایم مربوط به مواد مخدر ارائه شد.

از میان موضوعاتی که توسط کشورهای مختلف مطرح شد، می‌توان به این موارد اشاره کرد: میزان بالای اعدام‌ها در ایران، اعدام نوجوانان و اعدام در ملأ عام، مجازات‌های بدنی و سنگسار، شکنجه و بدرفتاری با افراد تحت بازداشت، حق دسترسی به وکیل و موازین دادرسی

منصفانه، آزادی بیان و تجمع، نابرابری جنسیتی و تبعیض علیه زنان، تبعیض علیه اقلیت‌های جنسیتی، قومی و مذهبی، وضعیت روزنامه‌نگاران، وکلا و مدافعان حقوق بشر و همکاری با ساز و کارهای اختصاصی سازمان ملل از جمله گزارشگر ویژه حقوق بشر در ایران.

هیأت نمایندگی ایران در مجموع یک ساعت فرصت داشت تا به انتقادات پاسخ دهد. لاریجانی

تاکید کرد که جمهوری اسلامی ایران به تعهدات حقوق بشری‌اش پایبند است و بار دیگر اصل جهان‌شمول بودن حقوق بشر را زیر سوال برد. او همچنین کشورهایی که از وضعیت حقوق بشر در ایران انتقاد کردند را متهم ساخت که دچار «پیش‌فرض‌های اشتباه» و «مغالطه» هستند. سپس به انتقاد از کشورهای غربی پرداخت که به اعتقاد او شیوه زندگی غربی را به کشورهای دیگر تحمیل می‌کنند و حقوق بشر را به عنوان وسیله‌ای برای حمله به این کشورها مورد سو استفاده قرار می‌دهند.

اما روز سه‌شنبه ۴ نوامبر، گروه ترویجکا شامل آرژانتین، فیلیپین و رومانی در نشست یوپی‌آر ایران، با انتشار پیش‌نویسی در سایت شورای حقوق بشر اعلام کرد که جمهوری اسلامی ایران تصمیم‌گیری پیرامون پذیرش یا عدم پذیرش توصیه‌ها را به مارس ۲۰۱۵ همزمان با نشست بیست و هشتم شورای حقوق بشر موکول کرده است.

بین عملکرد ایران قبل و پس از قبول پیشنهادات به چشم نمی‌خورد. برای نمونه در دور اول یوپی‌آر کشورهای استونی، اندونزی، ایرلند، برزیل، بنگلادش، شیلی، مکزیک و ویتنام به ایران توصیه کردند تا در جهت اصلاح مقررات تبعیض‌آمیز قوانین جزایی و مدنی و تضمین برابری زنان بر طبق قانون گام بردارد. همچنین پیشنهاد شد جهت افزایش مشارکت زنان در تمام سطوح زندگی تلاش شود. ایران پذیرفت تا قوانین ملی را با تعهدات بین‌المللی در مورد حقوق زنان هماهنگ کرده و امنیت مدافعان برابری جنسیتی را تضمین کند و دسترسی به شناسنامه و ملیت ایرانی برای تمام کودکانی که از مادران ایرانی متولد شده‌اند، بدون در نظر گرفتن ملیت پدر را فراهم کند.

در خصوص حل مساله تابعیت کودکان متولد از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی اقداماتی صورت گرفت که علی‌رغم بحث‌ها و صرف وقت بسیار باز هم مساله تابعیت این کودکان حل نشده باقی مانده است. مدافعان حقوق زنان در ایران از آزادی برخوردار نیستند و مجلس با تصویب قوانین جدید نه تنها به آزادی زنان در جامعه کمک نمی‌کند، بلکه آن‌ها را از قبل هم محدودتر می‌کند.

در وبسایت رسمی یوپی‌آر (۱) که به زبان‌های انگلیسی و فارسی در مورد پیشنهادات ارائه شده به ایران از سوی کشورهای مختلف توضیحات

کاملی ارائه شده، مشخص شده است از ۱۲۶ پیشنهادی که ایران آن‌را پذیرفت، به ۸۱ مورد عمل نشده است. ۳۰ مورد تا حدودی عمل شده، ۱۰ مورد اطلاعات کافی در راستای بررسی اقدامات اجرایی دولت وجود ندارد و تنها به ۵ مورد عمل شده است.

همان‌طور که از آمار پیداست، نتیجه‌ی مطلوبی از پیشنهادات ارائه شده به دست نیامده است. ادامه اجرای طرح سوادآموزی در سطح

ملی برای ریشه‌کن کردن کامل بی‌سوادی که از سوی کشور بولیوی پیشنهاد شده بود، ادامه‌ی تلاش‌ها برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر که از سوی کشور تاجیکستان پیشنهاد شده بود، ادامه اقدامات به جهت اجرای آرمان‌های هزاره‌ای توسعه و کسب موفقیت و رفاه برای ملت به ویژه از طریق تسهیل دسترسی به سرویس‌های خدمات بهداشتی پیشنهادی کشور قطر، ادامه پشتیبانی از کار شورای عالی حقوق بشر برای تشکیل نهاد ملی حقوق بشر و همچنین اجرای به موقع

یک طرح ملی برای حقوق بشر که از سوی لبنان مطرح شده بود و تجدید نظر در مورد گنجاندن «ارتداد»، «جادوگری» و «الحاد» به عنوان جرایم مستوجب اعدام در قوانین جدید جزایی که از سوی کشور نیوزیلند پیشنهاد شده بود؛ تنها مواردی هستند که ایران با تصویب قوانین جدید؛ تلاش مثبت خود را در زمینه‌ی اجرای پیشنهادات پذیرفته شده نشان داده است.

در وبسایت رسمی یوپی‌آر که به زبان‌های انگلیسی و فارسی در مورد پیشنهادات ارائه شده به ایران از سوی کشورهای مختلف توضیحات کاملی ارائه شده، مشخص شده است از ۱۲۶ پیشنهادی که ایران آن‌را پذیرفت، به ۸۱ مورد عمل نشده است. ۳۰ مورد تا حدودی عمل شده، ۱۰ مورد اطلاعات کافی در راستای بررسی اقدامات اجرایی دولت وجود ندارد و تنها به ۵ مورد عمل شده است.

جلسه رسیدگی به پرونده ایران در یوپی آر

جمهوری اسلامی هیچ پیشنهادی را در مورد «اعدام» نپذیرفت

آیدا فجر

حقوق بشر در ایران ارایه داد. وی پیش از ارایه‌ی گزارش خود ابراز نگرانی کرد که ایران در حالی قرار است به توصیه‌های دور دوم بررسی جهانی پاسخ دهد که بخش زیادی از توصیه‌هایی که در سال ۲۰۱۰ پذیرفته را هنوز عملی و اجرایی نکرده است.

در گزارش احمد شهید به نرخ بالای اعدام‌ها، وضعیت زنان، حصر میرحسین موسوی، زهرا رهنورد و مهدی کروبی، وکلای زندانی و محروم از کار، زندانیان سیاسی و عقیدتی، مشکلات اقلیت‌های قومی و مذهبی و محدودیت‌های اعمال شده علیه فعالان سیاسی و اجتماعی اشاره شده است. شهید همچنین از حدود ۲۰ زندانی سیاسی، مدافع حقوق بشر و بهایی در گزارش خود نام برده است.

گزارش‌گر ویژه‌ی حقوق بشر سازمان ملل همچنین به طرح‌ها و لوایحی اشاره کرد که اخیراً به مجلس شورای اسلامی ارایه شده است. نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی، پیش‌نویس لایحه قانون سازمان‌های غیردولتی، پیش‌نویس طرح صیانت از حریم حجاب و عفاف و لایحه‌ی حمایت از خانواده از جمله این موارد است.

احمد شهید پیش از ارایه‌ی گزارش خود، در نشست مطبوعاتی با اشاره به ۷۵۳ اعدام در سال ۲۰۱۴ خبر داد که در دو ماه نخست سال جاری بیش از ۲۰۰ نفر در ایران اعدام شده‌اند که بیش از نیمی از آن‌ها به پرونده‌های مواد مخدر مربوط است. به گفته‌ی وی وضعیت حقوق بشر در این کشور «در زمان ریاست جمهوری حسن روحانی بدتر از گذشته شده است». وی همچنین یادآور شد که جامعه‌ی مدنی ایران نگران است که پرونده‌ی هسته‌ای روی مسایل حقوق بشر این کشور سایه بیندازد.

در روزهای پایانی سال ۹۳ و هم‌زمان با بیست و هشتمین نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل، هیات جمهوری اسلامی به توصیه‌هایی که سه ماه پیش در جلسه‌ی ادواری بررسی وضعیت حقوق بشر ایران (یوپی آر) به این کشور ارایه شد، پاسخ داد. در عین حال در این نشست احمد شهید، گزارش‌گر ویژه‌ی حقوق بشر سازمان ملل آخرین گزارش خود را از وضعیت حقوق بشر در ایران ارایه داد.

جمهوری اسلامی در این نشست اعلام کرد که به اجرای ۱۳۹ توصیه از ۲۹۱ توصیه کشورهای مختلف متعهد خواهد شد که بیشتر این توصیه‌ها پیرامون ارتقای سطح آموزش و بهداشت است. ایران همچنین با انتشار سندی در وبسایت این شورا اعلام کرده که ۵۹ توصیه را نیز با محدودیت‌هایی می‌پذیرد. در میان این توصیه‌ها، سه مورد به اقلیت‌های جنسی مربوط است. جمهوری اسلامی اما تمامی ۴۱ پیشنهادی که کشورهای دیگر در خصوص اعدام ارایه داده بودند را رد کرد.

در این سند آمده است که عقیم‌سازی عمل‌های تغییر جنسیت و مداخله‌های پزشکی اجباری یا تحمیلی که بدون اراده آزاد و آگاهانه اقلیت‌های جنسی به آن‌ها اجبار یا تحمیل می‌شود «غیرقانونی» خواهد شد. جمهوری اسلامی همچنین تضمین داده که افراد به دلیل گرایش جنسی‌شان تحت شکنجه قرار نمی‌گیرند. ایران در این سند خود را متعهد به احقاق حقوق و آزادی‌های اقلیت‌های مذهبی، اتنیکی و جنسی مطابق قانون اساسی این کشور دانسته و تأکید کرده که ممکن است اجرای برخی از این تعهدات زمان‌بر بوده و مستلزم تغییر قوانین باشد. پیش از پاسخ‌گویی ایران اما احمد شهید، آخرین گزارش خود را از وضعیت

غیرقانونی است». وی همچنین گزارش‌گر ویژه را به «دفاع» از تروریست‌ها و قاچاقچیان متهم کرد.

لاریجانی همچنین با اشاره به این‌که گزارش احمد شهید «بر اساس مصاحبه با ۲۲ تن از مخالفان ایران» تنظیم شده انتقاد کرد و گفت که ممکن است سفرهای شهید به کشورهایمان و انگلیس «تفریحی» بوده باشد.

لاریجانی در این برنامه گفت: «برای جوک بد نیست، برای اینکه حضار محترم، آنهایی که می‌شنوند، در آستانه سال جدید خاطرشان هم خوب شود. مثلاً ایشان یک عنوان زده به نام حق سلامت. زیر حق سلامت دو مطلب دارد. مطلب اول این است که شما چرا پارازیت پخش می‌کنید و این پارازیت‌ها ممکن است روی مغز مردم تاثیر بگذارد. حالا ایشان نورولوژیست شده‌اند. مطلب دوم هم این است که شما چرا همجنس‌گراها و همجنس‌بازها را نمی‌گذارید راحت در کشور راه بروند، اینها تحت فشارند. حق سلامت برای کسی که می‌خواهد آن را در کشور ما ارزیابی کند، همین دو بند است؟».

جمهوری اسلامی در سال گذشته نزدیک به دو سوم پیشنهادهای دیگر کشورها را پذیرفته بود که در مقایسه با سال جاری، موارد بیشتری بوده است. ایران در عین حال پذیرفته بود که «سازمان ملی حقوق بشر بر مبنای پاریس» را تشکیل دهد که سازمانی با نگاه انتقادی به مسایل حقوق بشر در آن کشور است و بودجه‌اش از سوی دولت تامین می‌شود اما نقش سازمانی غیردولتی را ایفا می‌کند. بر اساس گزارش‌های متعدد سازمان‌های غیردولتی و همچنین شورای حقوق بشر سازمان ملل اما جمهوری اسلامی تقریباً هیچ‌یک از توصیه‌هایی را که در دور اول پذیرفته بود، به مرحله‌ی اجرا درنیاورده است.

در روزهای پایانی سال ۹۳ و هم‌زمان با بیست و هشتمین نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل، هیات جمهوری اسلامی به توصیه‌هایی که سه

ماه پیش در جلسه‌ی ادواری بررسی وضعیت حقوق بشر ایران (یوپی‌آر) به این کشور ارائه شد، پاسخ داد. در عین حال در این نشست احمد شهید، گزارش‌گر ویژه‌ی حقوق بشر سازمان ملل آخرین گزارش خود را از وضعیت حقوق بشر در ایران ارائه داد. جمهوری اسلامی در این نشست اعلام کرد که به اجرای ۱۳۹ توصیه از ۲۹۱ توصیه کشورهای مختلف متعهد خواهد شد که بیشتر این توصیه‌ها پیرامون ارتقای سطح آموزش و بهداشت است. ایران همچنین با انتشار سندی در وبسایت این شورا اعلام کرده که ۵۹ توصیه را نیز با محدودیت‌هایی می‌پذیرد. در میان این توصیه‌ها، سه مورد به اقلیت‌های جنسی مربوط است. جمهوری اسلامی اما تمامی ۴۱ پیشنهادی که کشورهای دیگر در خصوص اعدام ارائه داده بودند را رد کرد. در این سند آمده است که عقیم‌سازی

عمل‌های تغییر جنسیت و مداخله‌های پزشکی اجباری یا تحمیلی که بدون اراده آزاد و آگاهانه اقلیت‌های جنسی به آن‌ها اجبار یا تحمیل می‌شود «غیرقانونی» خواهد شد. جمهوری اسلامی همچنین تضمین داده که افراد به دلیل گرایش جنسی‌شان تحت شکنجه قرار نمی‌گیرند. ایران در این سند خود را متعهد به احقاق حقوق و آزادی‌های اقلیت‌های مذهبی، اتنیکی و جنسی مطابق قانون اساسی این کشور دانسته و تاکید کرده که ممکن است اجرای برخی از این تعهدات زمان‌بر بوده و مستلزم تغییر قوانین باشد.

پیش از پاسخ‌گویی ایران اما احمد شهید، آخرین گزارش خود را از وضعیت

پس از ارایه‌ی این گزارش، نمایندگان کشورها و سازمان‌های غیردولتی مواضع خود را اعلام کردند. دانمارک، فرانسه و اتحادیه اروپا ضمن ابراز نگرانی نسبت به وضعیت «بحرانی» حقوق بشر در ایران به مشکلات اقلیت‌های مذهبی و افزایش تعداد اعدام‌ها اشاره کردند و از جمهوری اسلامی خواستند که به گزارش‌گر ویژه‌ی سازمان ملل مجوز ورود به خاک ایران را بدهد.

نماینده ایتالیا نیز با اشاره به لزوم احترام به آزادی بیان و عقیده، به حقوق روزنامه‌نگاران اشاره کرد. نماینده‌ی آمریکا گفت که نشانه‌ای از بهبود وضعیت حقوق بشر در این کشور وجود ندارد و حکومت ایران بر جامعه‌ی مدنی و خبرنگاران فشار وارد می‌کند. بازداشت برخی فعالان حقوق بشر به دلیل ارتباط با احمد شهید موضوع نگران‌کننده‌ی دیگری بود که مورد توجه این نماینده قرار گرفت. نماینده‌ی آلمان به برقراری دادگاه‌های غیرعادلانه در ایران پرداخت که مطابق با استانداردهای بین‌المللی نیست. نماینده‌ی نروژ از اعدام سامان نسیم نام برد و از مقامات جمهوری اسلامی خواست که به درخواست‌های متعدد احمد شهید برای حضور در ایران پاسخ مثبت دهد. به گفته‌ی نماینده‌ی استرالیا، زنان در ایران همچنان تحت تبعیض و خشونت و شکنجه قرار دارند.

نماینده‌های برخی از کشورها نیز از جمهوری اسلامی حمایت کردند. به عنوان نمونه نماینده‌ی سوریه گفت که نیازی به تمديد ماموریت احمد شهید نیست و «ایران پیشرفت‌های مثبتی در زمینه حقوق بشر داشته است». نماینده چین از ایران برای حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر قدردانی کرد و خواستار بررسی منصفانه وضعیت حقوق بشر در ایران شد. نماینده میانمار گزارش احمد شهید را غیرقابل قبول دانست و نماینده‌ی ونزوئلا نیز تاکید کرد که گزارش اخیر شهید با استانداردهای «دوگانه» ارایه شده است. نمایندگان تاجیکستان، لبنان، میانمار، عراق، قزاقستان، کره‌ی شمالی و اریتره از جمله حامیان جمهوری اسلامی بودند که ضمن سیاسی خواندن

گزارش احمد شهید از ارتقای سطح حقوق بشر در ایران تشکر کردند.

کاظم غریب‌آبادی، معاون امور بین‌الملل ستاد حقوق بشر ایران اما در این نشست مدعی شد که جمهوری اسلامی گام‌های «موثر» و «سازنده»‌ای را در مسیر ارتقای حقوق بشر برداشته است. وی همچنین گزارش احمد شهید را «سیاست‌زده» دانست که تنها «نیمه‌ی خالی لیوان» را

دیده است. نماینده‌ی جمهوری اسلامی همچنین از شورا خواست که ماموریت شهید را تمدید نکند و به روند و ساز و کار «یوپی‌آر» اعتماد کند.

غریب‌آبادی در خصوص اعدام‌ها که یکی از مهم‌ترین محورهای مورد توجه شهید و دولت‌های منتقد بود، توضیح داد که در حال حاضر ایران در حال مبارزه‌ی پیگیر با قاچاق مواد مخدر است. وی گفت: «تاکنون ۴۰۰۰ نفر در این مبارزه کشته شدند. دولت روحانی اما آماده گفت‌وگو و

همکاری در مورد حقوق بشر است؛ اما هنوز در مورد اعدام توافق جهانی وجود ندارد». وی همچنین تاکید کرد که مواجهه با ایران در خصوص حقوق بشر بر اساس «استانداردهای دوگانه» است.

محمدجواد لاریجانی، دبیر ستاد حقوق بشر قوه‌ی قضاییه اما با حضور در برنامه‌ی تلویزیونی، آخرین گزارش احمد شهید را «فاقد مشروعیت» دانست و گفت: «با توجه به همکاری مثبت ایران با سازمان ملل متحد و جایگاه ویژه‌ی حقوق مردم ایران میان کشورهای منطقه، هیچ موردی برای تعیین گزارش‌گر ویژه برای ایران وجود ندارد و این اقدام از ابتدا

در گزارش احمد شهید به نرخ بالای اعدام‌ها، وضعیت زنان، حصر میرحسین موسوی، زهرا رهنورد و مهدی کروبی، وکلای زندانی و محروم از کار، زندانیان سیاسی و عقیدتی، مشکلات اقلیت‌های قومی و مذهبی و محدودیت‌های اعمال شده علیه فعالان سیاسی و اجتماعی اشاره شده است. شهید همچنین از حدود ۲۰ زندانی سیاسی، مدافع حقوق بشر و بهایی در گزارش خود نام برده است.

با استانداردهای «دوگانه» ارایه شده است. نمایندگان تاجیکستان، لبنان، میانمار، عراق، قزاقستان، کره‌ی شمالی و اریتره از جمله حامیان جمهوری اسلامی بودند که ضمن سیاسی خواندن گزارش احمد شهید از ارتقای سطح حقوق بشر در ایران تشکر کردند.

کاظم غریب‌آبادی، معاون امور بین‌الملل ستاد حقوق بشر ایران اما در این نشست مدعی شد که جمهوری اسلامی گام‌های «موثر» و «سازنده»‌ای را در مسیر ارتقای حقوق بشر برداشته است. وی همچنین گزارش احمد شهید را «سیاست‌زده» دانست که تنها «نیمه‌ی خالی لیوان» را دیده است. نماینده‌ی جمهوری اسلامی همچنین از شورا خواست که ماموریت شهید را تمدید نکند و به روند و ساز و کار «یوپی‌آر» اعتماد کند.

غریب‌آبادی در خصوص اعدام‌ها که یکی از مهم‌ترین محورهای مورد توجه شهید و دولت‌های منتقد بود، توضیح داد که در حال حاضر ایران در حال مبارزه‌ی پیگیر با قاچاق مواد مخدر است. وی گفت: «تاکنون ۴۰۰۰ نفر در این مبارزه کشته شدند. دولت روحانی اما آماده گفت‌وگو و همکاری در مورد حقوق بشر است؛ اما هنوز در مورد اعدام توافق جهانی وجود ندارد». وی همچنین تاکید کرد که مواجهه با ایران در خصوص حقوق بشر بر اساس «استانداردهای دوگانه» است.

محمدجواد لاریجانی، دبیر ستاد حقوق بشر قوه‌ی قضاییه اما با حضور در برنامه‌ی تلویزیونی، آخرین گزارش احمد شهید را «فاقد مشروعیت» دانست و گفت: «با توجه به همکاری مثبت ایران با سازمان ملل متحد و جایگاه ویژه‌ی حقوق مردم ایران میان کشورهای منطقه، هیچ موردی برای تعیین گزارش‌گر ویژه برای ایران وجود ندارد و این اقدام از ابتدا غیرقانونی است». وی همچنین سازمان ملل را به «دفاع» از تروریست‌ها و قاچاقچیان متهم کرد.

لاریجانی همچنین با اشاره به این که گزارش احمد شهید «بر اساس مصاحبه با ۷۲ تن از مخالفان ایران» تنظیم شده انتقاد کرد و گفت که ممکن است سفرهای شهید به کشورهای از جمله آلمان و انگلیس «تفریحی» بوده باشد. لاریجانی در این برنامه گفت: «برای جوک بد نیست، برای اینکه حضار محترم، آنهایی که می‌شنوند، در آستانه سال جدید خاطرشان هم خوب شود. مثلاً ایشان یک عنوان زده به نام حق سلامت. زیر حق سلامت دو مطلب دارد. مطلب اول این است که شما چرا پارازیت پخش می‌کنند و این پارازیت‌ها ممکن است روی مغز مردم تاثیر بگذارد. حالا ایشان نورولوژیست شده‌اند. مطلب دوم هم این است که شما چرا هم‌جنس‌گراها و هم‌جنس‌بازها را نمی‌گذارید راحت در کشور راه بروند، اینها تحت فشارند. حق سلامت برای کسی که می‌خواهد آن را در کشور ما ارزیابی کند، همین دو بند است؟».

جمهوری اسلامی در سال گذشته نزدیک به دو سوم پیشنهادهای دیگر کشورها را پذیرفته بود که در مقایسه با سال جاری، موارد بیشتری بوده است. ایران در عین حال پذیرفته بود که «سازمان ملی حقوق بشر

بر مبنای پاریس» را تشکیل دهد که سازمانی با نگاه انتقادی به مسایل حقوق بشر در آن کشور است و بودجه‌اش از سوی دولت تامین می‌شود اما نقش سازمانی غیردولتی را ایفا می‌کند. بر اساس گزارش‌های متعدد سازمان‌های غیردولتی و همچنین شورای حقوق بشر سازمان ملل اما جمهوری اسلامی تقریباً هیچ‌یک از توصیه‌هایی را که در دور اول پذیرفته بود، به مرحله‌ی اجرا درنیاورده است.

حقوق بشر در ایران ارایه داد. وی پیش از ارایه‌ی گزارش خود ابراز نگرانی کرد که ایران در حالی قرار است به توصیه‌های دور دوم بررسی جهانی پاسخ دهد که بخش زیادی از توصیه‌هایی که در سال ۲۰۱۰ پذیرفته را هنوز عملی و اجرایی نکرده است.

در گزارش احمد شهید به نرخ بالای اعدام‌ها، وضعیت زنان، حصر میرحسین موسوی، زهرا رهنورد و مهدی کروبی، وکلای زندانی و محروم از کار، زندانیان سیاسی و عقیدتی، مشکلات اقلیت‌های قومی و مذهبی و محدودیت‌های اعمال شده علیه فعالان سیاسی و اجتماعی اشاره شده است. شهید همچنین از حدود ۲۰ زندانی سیاسی، مدافع حقوق بشر و بهایی در گزارش خود نام برده است.

گزارش‌گر ویژه‌ی حقوق بشر سازمان ملل همچنین به طرح‌ها و لویحی اشاره کرد که اخیراً به مجلس شورای اسلامی ارایه شده است. نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی، پیش‌نویس لایحه قانون سازمان‌های غیردولتی، پیش‌نویس طرح صیانت از حریم حجاب و عفاف و لایحه‌ی حمایت از خانواده از جمله این موارد است.

احمد شهید پیش از ارایه‌ی گزارش خود، در نشستی مطبوعاتی با اشاره به ۷۵۳ اعدام در سال ۲۰۱۴ خبر داد که در دو ماه نخست سال جاری بیش از ۲۰۰ نفر در ایران اعدام شده‌اند که بیش از نیمی از آن‌ها به پرونده‌های مواد مخدر مربوط است. به گفته‌ی وی وضعیت حقوق بشر در این کشور «در زمان ریاست جمهوری حسن روحانی بدتر از گذشته شده است». وی همچنین یادآور شد که جامعه‌ی مدنی ایران نگران است که پرونده‌ی هسته‌ای روی مسایل حقوق بشر این کشور سایه بیندازد.

پس از ارایه‌ی این گزارش، نمایندگان کشورها و سازمان‌های غیردولتی مواضع خود را اعلام کردند. دانمارک، فرانسه و اتحادیه اروپا ضمن ابراز

نگرانی نسبت به وضعیت «بحرانی» حقوق بشر در ایران به مشکلات اقلیت‌های مذهبی و افزایش تعداد اعدام‌ها اشاره کردند و از جمهوری اسلامی خواستند که به گزارش‌گر ویژه‌ی سازمان ملل مجوز ورود به خاک ایران را بدهد.

نماینده ایتالیا نیز با اشاره به لزوم احترام به آزادی بیان و عقیده، به حقوق روزنامه‌نگاران اشاره کرد. نماینده‌ی آمریکا گفت که نشانه‌ای از بهبود وضعیت حقوق بشر در این کشور وجود ندارد و حکومت ایران بر جامعه‌ی مدنی

و خبرنگاران فشار وارد می‌کند. بازداشت برخی فعالان حقوق بشر به دلیل ارتباط با احمد شهید موضوع نگران‌کننده‌ی دیگری بود که مورد توجه این نماینده قرار گرفت. نماینده‌ی آلمان به برقراری دادگاه‌های غیرعادلانه در ایران پرداخت که مطابق با استانداردهای بین‌المللی نیست.

نماینده‌ی نروژ از اعدام سامان نسیم نام برد و از مقامات جمهوری اسلامی خواست که به درخواست‌های متعدد احمد شهید برای حضور در ایران پاسخ مثبت دهد. به گفته‌ی نماینده‌ی استرالیا، زنان در ایران همچنان تحت تبعیض و خشونت و شکنجه قرار دارند.

نماینده‌های برخی از کشورها نیز از جمهوری اسلامی حمایت کردند. به عنوان نمونه نماینده‌ی سوریه گفت که نیازی به تمدید ماموریت احمد شهید نیست و «ایران پیشرفت‌های مثبتی در زمینه حقوق بشر داشته است». نماینده چین از ایران برای حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر قدردانی کرد و خواستار بررسی منصفانه وضعیت حقوق بشر در ایران شد. نماینده میانمار گزارش احمد شهید را غیرقابل قبول دانست و نماینده‌ی ونزوئلا نیز تاکید کرد که گزارش اخیر شهید

محمدجواد لاریجانی، دبیر ستاد حقوق بشر قوه‌ی قضاییه اما با حضور در برنامه‌ی تلویزیونی، آخرین گزارش احمد شهید را «فاقد مشروعیت» دانست و گفت: «با توجه به همکاری مثبت ایران با سازمان ملل متحد و جایگاه ویژه‌ی حقوق مردم ایران میان کشورهای منطقه، هیچ موردی برای تعیین گزارش‌گر ویژه برای ایران وجود ندارد و این اقدام از ابتدا غیرقانونی است». وی همچنین سازمان ملل را به «دفاع» از تروریست‌ها و قاچاقچیان متهم کرد.

اسلامی حمایت کردند. به عنوان نمونه نماینده‌ی سوریه گفت که نیازی به تمدید ماموریت احمد شهید نیست و «ایران پیشرفت‌های مثبتی در زمینه حقوق بشر داشته است». نماینده چین از ایران برای حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر قدردانی کرد و خواستار بررسی منصفانه وضعیت حقوق بشر در ایران شد. نماینده میانمار گزارش احمد شهید را غیرقابل قبول دانست و نماینده‌ی ونزوئلا نیز تاکید کرد که گزارش اخیر شهید

محمدعلی کلی، قهرمان پیشین مشت‌زنی جهان، از مقامات ایران خواسته است جیسون رضاییان، روزنامه‌نگار دارای تابعیت ایرانی و آمریکایی را از زندان آزاد کنند. به گزارش بی‌بی‌سی فارسی، محمدعلی کلی در بیانیه‌ای که در اختیار رسانه‌های خبری آمریکا قرار گرفته از تلاش‌هایی که برای آزادی جیسون رضاییان صورت می‌گیرد حمایت به عمل آورده و با ابراز امیدواری به برخورداری آقای رضاییان از امکانات قضایی لازم، گفته است: «امید فراوان دارم که دولت و قوه قضاییه ایران انشاءالله به بازداشت طولانی مدت جیسون رضاییان، روزنامه‌نگار، خاتمه داده و به او امکان دهند به تمامی گزینه‌های حقوقی دسترسی داشته باشد».

محمدعلی افزوده است که جیسون رضاییان «در

زمان تصدی ریاست دفتر روزنامه واشنگتن‌پست در تهران استعداد نویسندگی و آگاهی کامل خود از ایران را به کار گرفت تا جهانیان را در جریان اخبار مربوط به مردم و فرهنگ ایران قرار دهند».

قهرمان سابق مشت‌زنی جهان که از او به عنوان یکی از اسطوره‌های ورزشی قرن بیستم نام برده می‌شود، در بیانیه خود افزوده است: «تا آنجا که می‌دانم، جیسون مرد صلح و دارای اعتقاد سرشار بود، فردی که تعهد و احترام او برای مردم ایران در تمامی کارهایش مشهود است».

محمدعلی ضمن ابراز همبستگی با اعضای خانواده و دوستان آقای رضاییان در تلاش برای کسب آزادی او، از اینکه نتوانسته در میان آنان حضور یابد ابراز تاسف کرده و گفته است «دعا می‌کنم که کلمات من به تلاش برای کسب آزادی جیسون رضاییان کمک کند».

جیسون رضاییان، خبرنگار روزنامه آمریکایی واشنگتن‌پست در تهران، روز ۲۲ ژوئیه سال گذشته میلادی (آخر تیرماه ۹۳) همراه با همسرش، یگانه صالحی، و دو نفر دیگر در تهران بازداشت و زندانی شد. دو فرد بازداشت شده بعداً آزاد شدند و خانم صالحی که خبرنگار یک نشریه دیگر است نیز با سپردن وثیقه آزاد است.

علی مطهری نماینده مجلس که

روز دوشنبه ۱۸ اسفند برای ایراد سخنرانی به شیراز رفته بود، به محض خروج از فرودگاه این شهر و سوار شدن به تاکسی، با چوب و سنگ مورد حمله افراد لباس شخصی قرار گرفت. مهاجمان شیشه‌های تاکسی را شکستند و به مطهری با اسپری فلفل حمله کردند. این افراد شعارهایی نیز

علیه مطهری سر دادند. به گزارش دوپچه‌وله، تاکسی حامل مطهری به سمت یکی از کلانتری‌های شیراز رفت و مطهری چند ساعت آنجا ماند تا اوضاع آرام شود و او بتواند سخنرانی‌اش در دانشگاه شیراز را انجام دهد؛ اما مهاجمان تا ساعت‌ها اطراف کلانتری بودند و در حقیقت مطهری امکان خروج از کلانتری را نداشت. در نهایت به خواست استاندار فارس، سخنرانی علی مطهری در دانشگاه شیراز لغو شد و وی به تهران بازگشت.

در پی این حادثه حسن روحانی رییس‌جمهور ایران از استاندار شیراز خواست تا «اراذلی» را که مسبب این حادثه بوده شناسایی و تحویل مقامات قضایی شوند.

همزمان با بیست و هشتمین نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، ۳۶ سازمان غیردولتی از کشورهای عضو شورا خواستند تا به تمدید ماموریت گزارش‌گر ویژه حقوق بشر سازمان ملل متحد در مورد ایران رای

مثبت بدهند. به گزارش سحام نیوز، در نامه مشترکی که به امضای نمایندگان سازمان‌های مدافع حقوق بشر از جمله عفو بین‌الملل، دیده‌بان حقوق بشر و نیز شیرین عبادی، برنده جایزه صلح نوبل رسیده است؛ امضاکنندگان خواستار توجه شورا به سابقه ایران در موضوع حقوق بشر و هم‌چنین اهمیت فعالیت گزارش‌گر ویژه شدند. امضاکنندگان نظر اعضای شورا را به این نکته جلب کردند که چگونه فعالیت گزارش‌گر ویژه حقوق بشر در مورد ایران توانسته تاثیر مثبتی بگذارد و موجب فعالیت، امنیت و در بعضی موارد آزادی مدافعان حقوق بشر شود.

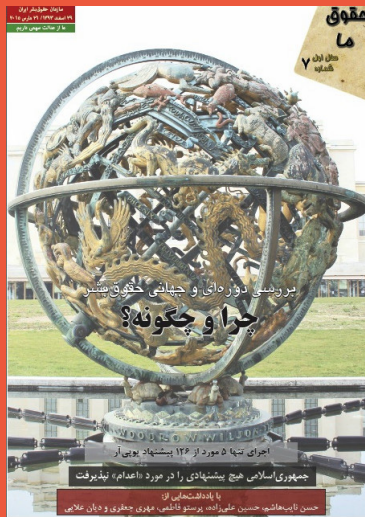
سی و شش سازمان امضاکننده این نامه تاکید کردند هر چند دولت ایران اجازه دسترسی و سفر آقای احمد شهید را به ایران نداده است؛ با این حال گزارش‌گر ویژه حقوق بشر در مورد ایران گزارش‌هایی معتبر، سازنده و با دقت بالا منتشر کرده است. به باور امضاکنندگان؛ تمدید ماموریت گزارش‌گر ویژه نشان می‌دهد که وضعیت حقوق بشر در ایران همچنان یک اولویت در سطح جهان و شورا باقی خواهد ماند.

مهدی هاشمی فرزند هاشمی رفسنجانی از سوی شعبه ۲۸ دادگاه انقلاب به ۱۵ سال حبس، رد مال، جزای نقدی و انفصال از خدمات دولتی محکوم شد. محسنی اژه‌ای سخنگوی قوه قضاییه ایران با اعلام این خبر گفت حکم «م.ه» که توسط شعبه ۲۸ دادگاه انقلاب اسلامی صادر شده «هنوز قطعی نشده است و برای بیان جزئیات آن معذوریت قانونی دارم».

سخنگوی قوه قضاییه گفته است که به استناد ماده ۳ «قانون تشدید مجازات مرتکبان ارتشا و اختلاس و کلاهبرداری» حکم حبس، جزای نقدی و انفصال از خدمات دولتی برای یکی از اتهامات مهدی هاشمی صادر شده است. وی همچنین گفت که «این فرد درباره مسایل امنیتی به حبس محکوم شده است». حکم صادر شده برای مهدی هاشمی در این مرحله بدوی است و وکلای او ۲۰ روز فرصت دارند به این حکم اعتراض کنند.

دو هفته‌نامه الکترونیکی تخصصی حقوق بشر

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

سازمان حقوق بشر ایران

محمود امیری‌مقدم

سردبیر

مدیار سمیع‌نژاد

تحریریه

علی مهتدی، شیدا جهان‌بین، آیدا قجر

ویراستار

علی مهتدی

صفحه‌بندی

زهرا علی‌پور

تماس با مجله

journal@iranhr.net

«حقوق ما» در ویرایش مطالب آزاد است.